

De kwestie van het evangelisten-ambt (XIII)

ZENDING EN EVANGELISATIE

§ 5. DE VERHOUDING TUSSEN DEN EVANGELIST EN DE OVERIGE BIZONDERE AMBTSDRAGERS (vervolg).

Verleden week werd een begin gemaakt met 't teekenen van de verhouding tusschen de evangelisten en de apostelen, waarbij in 't bijzonder Philippus de aandacht vroeg. Het bleek dat Philippus preekte en doopte, evenals de apostelen.

2. Verder lezen we in Hand. 13 over een helper van Paulus, die op de zendingssels meeging: Barnabas. Doch deze valt buiten de categorie „evangelist”, daar hij volgens Hand. 13:1 v.v. op gelijken voet met Paulus werd afgevaardigd en diens gevolg in 14:4, 14 ook „apostel” heet. Daaruit blijkt, dat de naam apostel niet alleen aan de twaalfen en Paulus, doch ook wel aan anderen werd toegekend, al weten we dat alleen met zekerheid betreffende Barnabas (in Rom. 16 vs. 7 is het onzeker of Andronicus en Junias ook „apostelen” genoemd worden, en in Gal. 1:19 is het even onzeker betreffende Jacobus, den broeder des Heeren).

In Hand. 15:39 gaat Barnabas zelfstandig werken en neemt hij zelfs een „helper” mee. En zijn werk wordt erkend. Zoodat we daaruit weten, dat de apostelen ook zelfstandige zendingelingen naast zich erkenden. Barnabas was trouwens „geordend” in het ambt. Met hem is het dus wat ordening in het ambt als „apostel” en ook wat zelfstandig optreden betreft een bijzonder geval.

Met Paulus gaat dan eerst Barnabas mee (Hand. 13:1) en Marcus als „helper” (vs. 5), samen doen ze het werk (steeds: zij, meervoud), al heeft blijkbaar Paulus de leiding (16:9, 13, 16).

Op de tweede zendingreis gaat Silas mee en dan is het afwisselend hij (enkelvoud: Paulus) en zij (meervoud: Paulus en Silas en Timotheus) en wij (Lucas, de schrijver van „Handelingen” erbij).

Gelijk wij reeds in de vorige paragraaf over de ambtsaak van den evangelist constateerden, verrichtten de „helpers” van Paulus, en ook de evangelist Timotheus onder hen, „zendingswerk” in gezelschap en dus onder leiding van Paulus, doch ook zelfstandig, n.l. dan wanneer ze opdrachten moesten volbrengen in plaatselijke gemeenten of ook uitgezonden werden zooals Crescens naar „Galatië” (het is moeilijk uit te maken, volgens Bouma op 2 Tim. 4:10, of het Klein-Aziatische Galatië of het Europeesche Gallië — Frankrijk — is bedoeld), Titus naar Dalmatië (een kustprovincie van Griekenland aan de Adriatische zee, waar mogelijk Titus voor het eerst het Evangelie heeft verkondigd, omdat we niet lezen dat Paulus er zelf ooit geweest is).

Uit een en ander blijkt, dat de „helpers” van de apostelen, onder wie de evangelist Timotheus, onder leiding van de apostelen arbeidden, soms met een betrekkelijke of algeheele zelfstandigheid (Philippus). En deze leiding bij en dat toezicht van de apostelen op hun werk laat zich verstaan, daar zoowel de apostelen als hun „helpers” en ook de evangelist Timotheus samen bezig waren in het ééne „zendingswerk”: het preeken, doopen, gemeenten stichten en consolideeren.

Daaruit valt ook te verklaren, dat sommige brieven als afzender naast Paulus ook anderen vermelden: 1 Corinthie (Paulus, een geroepen apostel, en Sosthenes, de broeder); 2 Corinthie, Colossensen (Paulus, een apostel van Christus Jezus, en Timotheus, de broeder); Philemon (Paulus, een evangelist van Christus Jezus, en Timotheus, de broeder); 1 en 2 Thessa. (Paulus, Silvanus en Timotheus); Philippensen (Paulus en Timotheus, dienstknechten van Christus Jezus).

Hieruit zien we, dat Paulus zich als apostel on-

derscheidt van de anderen als „broeders” en slechts in één geval zich met Timotheus dienstknecht van Christus Jezus noemt (Philippensen).

Zijn de mede-genoemde medeverantwoordelijk voor den inhoud der brieven? In 1 Cor. wel niet, daar Paulus in vs. 4 dadelijk in den ik-stijl voortgaat. In 2 Cor. houdt Paulus soms het meervoud wij vol, maar niet altijd (2 Cor. 1:15 e.a. pl.). Zoo blijkt ook uit Philippensen, dat Paulus zelf de eigenlijke auteur is. We zullen derhalve niet meer mogen concludeeren dan dit, dat de met Paulus genoemde hun instemming met den brief konden laten blijken. En dat hier uitkomt de ondergeschiktheid van de „helpers”, ofschoon het noemen van hun naam in dat verband ook wijst op een samen arbeiden, waarin ze ook een zekere zelfstandigheid hebben blijkens dat naast elkaar noemen der namen.

3. Op grond van het bovenstaande kunnen wij omtrent de verhouding tusschen de evangelisten en de apostelen deze gevolgtrekkingen maken:

a) de evangelisten preeken, doopen, stichten en consolideeren gemeenten onder leiding en toezicht van de apostelen en soms ook zonder die leiding;

b) ze verrichten zoodoende met bewilling en in op-

dracht van de apostelen en van kerken een deel van het apostolische ambtswerk;

c) daaruit blijkt, dat er naast het apostolische ambt een apart en zelfstandig ambt is gegeven, om dat deel van de apostolische taak over te nemen en uit te richten;

d) dat de evangelisten onder leiding en toezicht van de apostelen hun ambtswerk doen en verleende opdrachten uitvoeren, wordt geheel verklaard uit het feit, dat ze samen met die apostelen in het „zendingswerk” en de consolideering daarvan bezig zijn en hun ambtswerk een deel van die apostolische taak en roeping is, welk deel door de apostelen allengs meer uit handen gegeven en overgedragen wordt;

e) uit het feit, dat Paulus in het gezicht van den dood nog sommigen uitzendt naar reeds gestichte gemeenten en mogelijk ook naar een nieuw „zendingsveld”, en ook instructies geeft met het oog op de voortzetting van het evangelisten-werk, kan blijken, dat door het wegvalen van het apostolaat het evangelistenambt geenszins zijn „wortel” heeft verloren, integendeel, juist het „her- en derwaarts” zenden en het uitvoerig instrueeren, gelijk dat met name door Paulus bij het ten einde loopen van zijn apostolische werk is gedaan, pleiten niet voor een vermindering, doch eerder voor een vermeerdering en intensivering van de evangelistenactiviteit.

J. FRANCKE.

Bestrijding gehandhaafd (III, slot)

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

Tenslotte wil de heer Amelink de misleidende voorlichting, waarvan hij ons beticht, bewijzen met een uitvoerig verhaal omtrent de bezwaren destijds door prof. dr. J. Ridderbos en de heer Zijlstra ingebracht tegen de brochure van het C.N.V. „Uw belijdenis beleven”. Door ons werd gewezen op het merkwaardig feit, dat een Christelijke vakbeweging, die van kerkelijke belijdenissen, waar het de bepaling van haar grondslag betreft, niets wil weten, wel een boekje ging uitgeven onder den titel „Uw belijdenis beleven”. Voor een protestantsch-Christelijke vakbeweging, die niet meer wil zijn dan dat en dat ook pas nadat de Roomschen zich van haar afwendden, is dat een dubieuze figuur. Welke belijdenis is dat? Wij schreven, dat prof. dr. J. Ridderbos destijds o.a. het partij kiezen voor de medezeggenschap in deze brochure wraakte. Dit is van ons geen misleidende voorstelling van zaken, zooals de heer Amelink beweert, het is overeenkomstig de feiten. De heer Amelink merkt op, dat prof. Ridderbos dit wraakte op grond van de overweging „dit zijn zaken, waarover onder Christenen verschillend wordt gedacht; de vraag wat hier de rechte toepassing der Christelijke beginselen is, wordt niet door allen gelijk beantwoord”. En dus, zeg ik, vond prof. Ridderbos het ongepast om deze zaken in een brochure met als titel „Uw belijdenis beleven” door de kerk aan haar jonge belijdende leden te doen voorstellen. Met geen woord werd uit het Woord Gods in deze brochure dit recht op medezeggenschap verdedigd door de schrijvers. Het recht werd op blz. 13 en 14 eenvoudig als recht geponeerd zonder meer. Dat door ons in den aanvang genoemde onderzoek naar den gedetailleerden inventaris der christelijke beginselen, op het punt van het reël begrepen zijn in de openbaring Gods, ontbrak ten eenenmale. De heer Amelink, die de brochure als secretaris met den heer K. Krulthof namens het C.N.V.-bestuur onderteekende, beweert nu wel, dat die brochure destijds bij haar verschijnen bijna zonder uitzondering werd geprezen. Ik noemde als „bezwaarden” reeds Prof. Ridderbos en den heer A. Zijlstra. Voorts las ik in De Gids, dat de Geref. kerkbode van Den Helder ook had geschreven „dat over medezeggenschap niet allen zullen denken als de schrijver(s) van ons boekje”. En moet ik dan nog noemen de juist in die dagen gaande zijnde artikelenreeks van dr. Van Es in de Leeuwarder Kerkbode? Algemeen was die instemming dus allerminst. De heer Amelink, mij betichtend van het vordraalen van iemands woorden en van zonde tegen het 9de gebod, schrijft: „De lezer, die

de officiële stukken niet voor zich op tafel heeft liggen, teneinde het in dit citaat vermelde te controleren, moet wel tot de conclusie komen, dat prof. J. Ridderbos ernstige bezwaren had tegen het boekje van het C.N.V.”. Inderdaad, die lezer moet dat ook maar vasthouden, want het is overeenkomstig de feiten, wanneer men inderdaad de stukken op tafel legt en deze laat spreken. De heer Amelink sla maar op De Gids van 2 Jan. 1930, dan kan hij daar lezen, wat de redactie van zijn blad zelf destijds over die recensie van prof. Ridderbos oordeelde: „Dat is niet malsch: deze wijze van propaganda „een ernstige misstap”. De redactie oordeelde zelf, dat daarmee een „vonnis” over haar brochure was geveld. De heer Amelink geeft dan verder uitvoerig weer, hoe de heer Zijlstra over de brochure oordeelde en welke diens bezwaren waren. Ik noemde dat alles niet in details en behoef dus ook niets te corrigeren op dit punt. Met den heer Zijlstra ben ik het eens ook vandaag, trouw aan zijn standpunt reeds van destijds, dat, wanneer de belijdenis der kerk overal haar kracht moet doen gelden op alle levenssterreinen en nergens non-valeur is, omdat het gaat om de beleving van de belijdenis, dit niet beteekent, dat de kerk propagandageschrijftjes van een politieke of sociale beweging aan haar leden moet uitreiken. Dit bedoelde wel het bestuur van het C.N.V., dat overigens bij de bepaling van eigen grondslag uit de buurt van de kerkelijke belijdenissen wenscht te blijven als vakbeweging. De heer Amelink wil beweren, dat zoowel prof. Ridderbos als de heer Zijlstra, zich niet hielden bij hun critiek aan de besluiten van de Generale Synode van Leeuwarden 1920 en dus in strijd kwamen met artikel 31 K.O. Afgedacht van het „Tenzi” van dit artikel, gaat het er maar om, wat is „door de meeste stemmen goedgevonden”. Wanneer nu de heer Amelink in de uitspraak „dat de kerkeraden de roeping hebben om, inzonderheid bij huisbezoek en catechisatie de leden der Kerk te vermanen, zich te voegen bij organisaties, die staan op christelijken grondslag, tenzij dan dat er bijzondere redenen zijn, waarom zulk een aansluiting onmogelijk of niet wenschelijk zou zijn”, wil lezen, dat de kerkeraden dus geroepen propagandisten van het C.N.V. volgens uitspraak der Synode dienden te zijn, dan maakt hij deze geheele uitspraak los van zijn aanhef: „Inzake het lidmaatschap van organisaties, die staan op den grondslag van den klassenstrijd, spreekt de synode uit” en ook van het eerste lid van de uitspraak: „dat het niet

„valsche” kerk, en om erop te wijzen, dat het wel al veel is als men van de uitwassen schrikt, maar dat het toch nog veel meer is, als men gaat zien den fundamenteelen afval waarvan die uitwassen alleen maar het uiteindelijk onvermijdelijk voortbrengsel zijn. Daar in Makassar wilden toen weer met vrijgemaakte jongens en met een „vrijgemaakte dominee” praten mannen, die in Holland door ouders en predikant kopschuw waren gemaakt voor die alles kapot makende vrijgemaakten, en die daarom voorheen elk gesprek over de kerk met vrijgemaakten hadden gemeden. Ik weet niet of er van die jongens in Makassar zich blijvend gevoegd hebben bij het juiste kerkadres ook na hun repatriëring. Ik weet wel, dat er daar onderscheiden niet alleen de kerkdiensten maar ook de catechisaties bezochten en zich allen lieten vinden voor een gesprek onder vier oogen met ondergeteekende. Ik heb daar heel wat keertjes catechisatie kunnen geven over de geschiedenis van de vrijmaking in Nederland en wat God de Heere in zijn ontferming daardoor aan zijn kerk weer heeft willen schenken.

J. P. v. d. STOEL JR.

tot de taak der kerk behoort een uitgewerkt systeem te geven, dat het maatschappelijke leven zou moeten volgen, doch dat de kerk hier slechts de zedelijke beginselen heeft te prediken, die duidelijk door het Woord Gods worden geleerd".

Daarom kan de kerk ook geen uitgewerkte en nog minder niet-uitgewerkte beschouwingen en systemen als van het C.N.V. of van welke organisatie ook aan haar leden ambtelijk doen voorhouden. Men beweert tegenwoordig wel, geheel ten onrechte, van hen, die den grondslag en het leven der organisatie ook naar den eisch van de belijdenis der kerk omschreven wenschen te zien, dat zij alles kerkelijk maken. In feite is de bedoeling geen andere dan deze, dat het geheele leven van den mensch, derhalve ook op politiek en sociaal terrein, in harmonie en conformiteit moet zijn met de belijdenis der kerk, als belijdenis voor dat geheele leven. Het is wel een merkwaardig verschijnsel, dat zij, die van inschakeling der belijdenis der kerk in dezen niets willen weten en pretendeeren geen kerkelijke beweging te zijn, juist in de fout van kerkisme vervielen, toen zij verlangden, dat de brochure „Uw belijdenis beleven" als propaganda-brochure voor het C.N.V. aan de jonge lidmaten der kerk zou worden uitgereikt.

Wat nu de brochure zelf betreft, ook al is het een voor velen zoo goed als vergeten geschrift, ook wij kunnen haar niet waardeeren. Het was weinig vleidend en toch geheel overeenkomstig het karakter van het boekje, dat prof. Ridderbos erop reageerde met de opmerking „dat het niet tot het werk van den kerkeraad behoort, propaganda te maken voor de christelijke vakorganisatie". Die brochure zou immers handelen over het thema „Uw belijdenis beleven". Afgezien van enkele inleidende paragrafen was het al propaganda voor het C.N.V. wat de klok sloeg. Een gedetailleerde opsomming van de invloedrijke posten, die werden bezet (blz. 22), een specificatie van haar werk in dezen trant: „Elken dag is zij bezig. Nu weer in tal van bedrijven voor het verkrijgen van vacantie. Soms moet tot staking worden overgegaan. Ook dan zijn wij paraat. Onze vakbeweging behoeft den strijd niet te ontwijken. In den strijd voor het recht staan wij als een eenig man. Onze vakbeweging is in staat ook een langdurige staking te financieren", (blz. 21), een opsomming van de instellingen der Chr. vakbeweging: „Wij hebben als christelijke vakbeweging onze eigen drukkerij met een jaarlijkschen omzet van meer dan f 120.000,— met vermelding van andere fondsen en als laatste dat van een eigen vacantieoord te Putten: „Een instelling, in 1928 geopend. De pensioenprijs is voor leden en hun huisgenooten f 1.50 per dag per persoon". „Het financieel vermogen der christelijke vakbonden bedraagt meer dan twee miljoen gulden. Het aantal bezoldigde bestuurders bedraagt 75" (blz. 24 en 25). Wanneer men welgeteld ruim 26 bladzijden wijdt aan het onderwerp „Uw belijdenis beleven", dan hooren in zulk een uitgave, uit te reiken aan de jeugdige leden der kerk, zulke propagandistische zaken niet voor te komen. Men controleere dit, wanneer men er lust toe heeft, maar aan de stukken en zal het dan dunkt mij met mij eens moeten zijn, dat wie „tot de wet en tot de getuigenis" wil terugroepen, anders te werk moet gaan.

Met deze weerlegging meenen wij te kunnen volstaan. Daarbij is het ons niet ontgaan, dat de heer Amelink de door ons uit de twintig jaren naar voren gebrachte critiek tegen den organisatorischen opzet van het C.N.V. uitgebracht o.a. door Prof. Dr. K. Dijk en den schrijver in de Gids, bij zijn narekenwerk geheel passeert. Wij handhaven onze bestrijding ten volle en zijn geneigd bij de opmerking van den heer Amelink, dat wij verdienen nagerekend te worden, gelet zijn van de zaken afleidende bestrijding, de onze te voegen met een aanhaling van Archimedes tot hen, die hem in zijn wiskundige berekeningen dreigden te storen: Noli turbare circulos meos, veeg mijn cirkels niet uit.

P. GROEN.

Gereformeerd Sociaal en Economisch Verband

Op Woensdag 7 Februari a.s. zal te Utrecht een landelijke vergadering van dit Verband gehouden worden in zaal 4 van het gebouw „Kunsten en Wetenschappen", Mariaplaats, Utrecht. De vergadering zal des morgens 10 uur beginnen en ongeveer 5 uur eindigen.

In de morgenvergadering zal de heer P. Groen van Rotterdam spreken over het onderwerp „Verband en Verbond", waarop bespreking kan volgen. In de middagvergadering zullen huishoudelijke zaken worden behandeld; o.a. zal verslag worden uitgebracht van de handelingen van het voorloopig Comité en zal het conceptreglement worden besproken.

In de middagpauze zal gelegenheid zijn, in de kofiekamer van het gebouw „Kunsten en Wetenschappen" de lunch te bestellen of bij gebruik van koffie eigen brood te nuttigen.

Ieder die sympathiseert met het streven van dit Verband en bereid is aan de verwerkelijking van zijn doelstelling mede te werken, is van harte welkom.

Wetenschapsgevaaren?

Amice.

Soms heb ik een tikje medelijden met je.

Soms.

En maar: een tikje.

Niet overdrijven. Want er is geen gevaarlijker ding, dan jou te vertellen, dat jij het toch zoo ontzettend moeilijk hebt, meer dan de voorgaande generaties.

Geen sprake van.

Je hebt alleen maar andere moeilijkheidsjes. Ze komen in den grond der zaak op hetzelfde neer.

Ik heb het oog dezen keer op de vraag, die je wel eens zal bezig houden: wie is nou eigenlijk de baas in de kerk: de wetenschap of de eenvoudige belijdenis?

Pas op, dat je die vraag niet als een vijandig opgesteld dilemma gaat zien.

De wetenschap is een goede gave Gods, als ze geloovig is. Dan doet ze de kerk een enormen dienst: den dienst der broederlijke aanwijzing van zegen en van gevaaren. Den dienst van de verkeerspolitie, die op tijd waarschuwt: er komt een bocht; er komt een stuk van den weg met slipgevaar, en bij die bocht straka moet je zóó en zóó rijden, als je komen wilt, waar je wezen moet.

Maar net zoo min als die verkeerspolitie de baas is over je rit, net zoo min is de wetenschap baas over je geloof.

En nu hoor je wel eens wat over kerkelijke correspondentie. En over kerkelijke tucht. En over kerkelijke eenwordingspogingen. Soms vernemen je dan: die kerk beweert: je mag bij mij niet binnenkomen, als je niet die en die geleerde VERKLARING onderteekent. Of: die andere kerk zegt: je mag bij mij niet langer aan het avondmaal komen, laat staan, een ambt bedienen, als je niet die en die theologische leerpunten onderteekent. Of: een derde kerk zou willen zeggen: je mag met mij niet samenleven, als je niet zóó en zóó denkt over onze handelingen in dat en dat jaar onzes Heeren. En soms hoor je wel eens dat leden van eenzelfde kerk tot elkander zeggen: we kunnen geen avondmaal vieren, als jij van mij zegt, dat die en die opvatting van mij in den grond der zaak neerkomt op een ketterij; je moet eerst de logische samenhangen zien, net zooals ik.

Kijk, daar begint de moeilijkheid.

Aan den éénen kant: de wetenschap, dat groote goed (elke belijdenis ruikt naar de studeerlamp).

Aan den anderen kant: dat warme geloof van niet-wetenschappelijke menschen, die toch ons allemaal kunnen voorgaan in het koninkrijk Gods.

Nu wou ik je wel eens wat vertellen over het jaar 1944. Het jaar, toen „zestien punten", werden aangenomen en bindend verklaard, WAS DAT GOED?

Ik zeg: neen.

De gang van zaken vóór en in 1944 had tengevolge, dat de zaak der meeningverschillen nog minder rijp was voor kerkelijke behandeling, dan ze naar het oordeel van meer dan één van den aanvang (1936!) af toch al was.

Afgezien hiervan is ten overvloede gebleken, dat geen der zes in 1936 ter behandeling aangewezen punten rijp te achten was voor kerkelijke behandeling. Men koos zijn uitgangspunt in „gangbare meeningen". Maar die waren er niet. Er waren alleen maar: gangbare suggesties, die een slappe generatie zonder al te veel nadenken zich had laten opdringen. Ten aanzien van niet één van die zes punten was het mogelijk, bepaalde „leeringen" te ontdekken, die onderling een eenheid vormden. Er kon niet eens over heel de linie van gangbare meeningen gesproken worden.

Zeker, er was in betrekking tot het vraagstuk van de algemeene genade wel een gangbare overtuiging aangaande de eenheid van natuur en genade. Maar daar bleef het dan ook bij. Zoodra men de samenhangende vraagstukken raakte bleek zelfs bij dit eens punt, en des te meer dus ook bij de andere punten van gangbare meeningen niet wel gesproken te kunnen worden. Ze waren een fictie.

Waar dan nog bij kwam, dat de divergenties in materieelen zin soms nog samenvielen met verschillen in terminologie (b.v. aangaande de onsterfelijkheid der ziel).

De betekenissen van deze terminologische verschillen — ook voor de kerkelijke samenleving — ontveins ik me niet. Jij ook niet, hoop ik. Veranderde termen kunnen aanleiding worden, of oorzaak van het insluipen van verkeerde gedachten, of voor het op den achtergrond raken van goede.

De ervaring leert, dat voor goede behandeling van confessionele kwesties, ook in de kerk deze terminologische verschillen duidelijk moeten zijn, opdat misverstand geweerd worde. Zoolang in dezen misverstand heerscht wordt de behandeling en afdoening van zaken ten zeerste bemoeilijkt.

Ook voor de in 1936 aan de orde gestelde vraagpunten viel hieraan te denken. Wij moeten tot geen prijs de kerkelijke behandeling van aandachten over afwijkingen in de leer laten wachten, tot „de wetenschap" klaar gekomen is. Werd deze eisch gesteld, dan zou iedere ketter den arbeid der kerk, ook in het weren van vreemde leeringen kunnen remmen en ophouden. Met alle kracht willen wij het recht en den plicht der kerk om tegen haereste te strijden handhaven. Belijdenis-handhaving is levensvoorwaarde der kerk.

Evenmin willen wij de kerken remmen, en laten „wachten" tot „de" wetenschap gereed gekomen is (wat nooit gebeuren zal), wanneer het gaat om een opnieuw of wederom (maar dan verscherpt) belijden.

Alleen maar: toen in 1936 de kerkelijke samenleving van boven af in rep en roer gezet werd, stonden de zaken anders.

Er was geen aanklacht ingediend.

Er was evenmin gevraagd om uitbreiding, verheldering of herhaling van de belijdenis.

Er was in eerste instantie besloten tot het instellen van een onderzoek naar de zakelijke beteekenis, van bepaalde, door de synode van 1936 zelf niet omschreven opvattingen.

Zeer zeker was dit niet het eenige, hetwelk gevraagd was, want „toetsing" moest naar den wensch der synode

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 28

van 1936 volgen. Onderzoek naar de zakelijke beteekenis van bepaalde opvattingen moest evenwel voortgaan. Maar ieder zal aanstonds inzien, dat een dergelijk onderzoek onmogelijk was, indien de opvattingen niet van te voren scherp en juist waren omschreven.

Welnu, de commissie, die in 1936 benoemd, maar daarna al vrij spoedig door allerlei oorzaken uiteengevallen was, bleek reeds in haar eerste zittingen er niet toe te bewegen te zijn, vooraf gezamenlijk de in aanmerking komende meeningen vast te stellen en in bepaalde, wel-overwogen formuleering elkander voor den aanvang van het werk in de sub-commissie voor te stellen.

Wij hebben dit betreurd, toen we ervan hoorden.

En wij verklaren ook nu nog, in 1951, ronduit, dat het tweede deel der opgedragen taak (de toetsing) eenvoudig onuitvoerbaar was, zoolang aan het eerste deel niet met volkomen duidelijkheid en in getrouwe weergave der in aanmerking komende meeningen, zou zijn voldaan.

In abstracto ware het mogelijk, over elk der genoemde punten een rapport te geven, dat de geheele materie volledig zou verwerken. Maar ieder ter zake kundige ziet het belachelijke van een dergelijke onderneming aanstonds in. Met een dergelijken arbeid zouden jaren en jaren van intense studie zijn gemoeid — indien men er al ooit mee klaar kwam.

Toch is er wel, ook door de twee commissieleden, die tegen den gang van zaken, hierboven omschreven, bezwaard waren, overeenkomstig de hun gegeven opdracht, gerapporteerd over de genoemde punten. Ze gaven daarin, wat hun in den toenmaligen toestand van het kerkelijk leven het meest profijtelijk voorkwam, tot opklaring van de verhoudingen en tot een zuiverder stellen van den eigenlijken stand van zaken ten aanzien van de genoemde punten.

Maar vooraf hebben zij met den meesten ernst het volgende onder de aandacht der Sneeker synode gebracht. Zij waren er zich volkomen van bewust, dat misverstand aangaande hun bedoelingen voor de hand lag. Maar vrees voor misverstand mocht hen geen oogenblik het belang der kerken en de eischen der wet Gods, die voor allen broederlijken, omgang duidelijkheid en openhartigheid eischt, uit het oog doen verliezen.

En daarom vroegen zij de Sneeker synode, of zij niet met hen van oordeel was, dat de uiterste voorzichtigheid geboden was, ook hierin, dat aan de toetsing ook van synodewege niet begonnen moest worden eer de zakelijke beteekenis van de te toetsen meeningen in ieder geval duidelijk en getrouw was weergegeven.

Daar deden ze m.i. goed aan.

De historie spreekt hier ook een waarschuwend woord. Zij spreekt ons van een groote voorzichtigheid en wijsheid juist in de behandeling van kwesties als die, welke in 1936 aan de orde zijn gesteld.

Immers, de Synode van 1896 (art. 34 der Acta) besloot een bezwaarschrift (nog wel een bezwaarschrift) aangaande allerlei punten der leer, ingezonden door den Kerkeraad der Gereformeerde Kerk van Bedum A niet in behandeling te nemen. Ze had daarvoor naar eigen verklaring formele gronden, aangegeven in een rapport waaruit we dit citeren:

„.....De kerkeraad van Bedum (A) heeft zich met zijn bezwaarschrift eerst gewend tot de deputaten der Gereformeerde Kerken voor de oefening van het verband tusschen deze kerken en de theologische faculteit der Vrije Universiteit op Gereformeerden grondslag.

Tot zijne teleurstelling kreeg de kerkeraad in een schrijven van 6 Juli j.l. van voornoemde deputaten bericht, dat zij wel de bezwaren van den kerkeraad ernstig hadden overwogen, doch dat er voor hen geen redenen bestonden om handelend op te treden, „zelfs niet om Dr. KUYPER op een of ander punt nader te hooren".

Den raad van genoemde deputaten, om „deze zaak niet ter komende Generale Synode te brengen", heeft de kerkeraad gemeend niet te kunnen en te mogen opvolgen. In zijne vergadering van 22 Juli j.l. besloot hij een afschrift van het bezwaarschrift ter Generale Synode te zenden.

Uwe commissie is van oordeel, dat waar de kerkeraad van Bedum (A) nu tot de synode komt, na zich eerst gewend te hebben tot bovengenoemde deputaten, wier lastgeefster zij is, de synode dit bezwaarschrift wel tot behandeling kan toelaten.

.....

Tegen zulk een klacht is formeel niet alleen geen bezwaar, maar het is zelfs te waardeeren als kerkeraaden en kerken op dit punt zich waakzaam betoonen. Maar dan valt het uwe commissie ook aanstonds op, dat naar haar bescheiden meening dit bezwaarschrift van dien aard is, dat eene ernstige behandeling daarvan op de synode onmogelijk is.

Immers zal worden toegegeven, dat voor eene klacht op zulk een punt noodzakelijk vereischte is, dat klaar en duidelijk en in de eigen woorden van hem, tegen wien de klacht gaat, worde aangegeven, waarin de afwijking van de leer bestaat.....

Dit nu is naar het oordeel uwer commissie in het bezwaarschrift van Bedum niet geschied.....

Hierbij komt, dat naar het gevoelen uwer commissie eene synode volgens Gereformeerd kerkrecht niet geroept is hare zittingen te doen strekken voor een theologisch dispuut, ten einde daaruit misschien tot eene formuleering van bezwaren te kunnen komen, die door de klagers hadden behoeven gegeven te worden. Op den weg eener synode ligt het niet zich bezig te houden met algemeene beschouwingen, noch ook dogmatische vraagstukken van algemeene aard te bespreken. Gelijk elke kerkelijke vergadering, meerdere of mindere, kan en mag zij alleen oordeelen over feiten of leeringen, die in concreten vorm aan haar oordeel onderworpen worden.

Daarom kan uwe commissie, hoe gaarne zij den bezwaarden broederen in dezen zou willen tegemoet komen, niet adviseeren om op dit bezwaarschrift in te gaan.

Zij stelt daarentegen aan uwe vergadering voor, om,

op de schrift aan den (A) be

Tot zoo Dezelfde te kunner van Drenl beeld gev

„Nam L. H. V het ver „dat, n laatsten stellige de vraa en sleel making deputab te stelt Belijden te vers De S commiss Synode

Het ad de Synod luidde als

Uwe om tot den vre loffelijk Drentsc en dit

le. v waarhel Kerken blijven, belijden

2e. f formeer richt Ki landach formeer uitlands toestand

3e. l meewer re heldt belemm hoort t

4e. f der belt volgend van de

Om i General zoek de

Deze st manend, I sterdam I Middelbur

Hadden brachtte n zij daarto discrepant de zaken den gang betroude af hun t werd het te leggen, aanleiding volgde lij enkel onder terwege t baan weet

Tot zoo jou niet a tijds niet tijd, dat i niet, om i ken is, et jaar (193 gens weer retisch ze hooren, d precies zo

Maar ik aan Amer mee te w noot te v Je moet i wat hij i God heeft bloed van Hij hebbe kunt en r Leerregele

Denk a historie. V we geen a allemaal a „ons" 19- historici g

Denk a het daar kenordent het gezón wat in ee 1886, 1946 God gaar bekeering